

Sygn. akt I C 798/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 lutego 2022 r.

Sąd Rejonowy w Opocznie I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR Anna Olejnik

Protokolant: st. sekr. sąd. Paulina Neyman

po rozpoznaniu w dniu 8 lutego 2022 r. w Opocznie

sprawy z powództwa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w W.

przeciwko J. M.

o uznanie umowy za bezskuteczną

1. oddała powództwo;
2. zasądza od powoda Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w W. na rzecz pozwanego J. M. kwotę 3.617,00 (trzy tysiące sześćset siedemnaście 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Na oryginale podpis Sędziego

Sygn. akt I C 798/19

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 21 października 2019 roku (data nadania) powódka Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w W., reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika w osobie radcy prawnego, wystąpiła z pozwem przeciwko J. M. u uznanie czynności prawnej – umowy darowizny zawartej przed notariuszem w O. R. W. (...) – w stosunku do powódki, mocą której F. O. darował pozwanemu należące do niego nieruchomości, dla których prowadzona jest księga wieczysta nr (...), celem zaspokojenia wierzytelności powódki wobec F. O.. Wniosła również o zasądzenie od pozwanego J. M. zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powódka wskazała, że F. O. był dłużnikiem powódki w oparciu o cztery ostateczne i prawomocne decyzje Kierownika Agencji i (...) w W., na podstawie których wystawiono tytuły wykonawcze. Postępowanie egzekucyjne było prowadzone ze świadczenia emerytalnego dłużnika. W toku postępowania egzekucyjnego dłużnik zmarł, a wierzyciel od spadkobiercy uzyskał informację, iż F. O. w dniu 13 listopada 2014 roku przekazał w drodze darowizny posiadane przez siebie nieruchomości na rzecz pozwanego/pozew k. 3-6/.

Pozwany J. M., reprezentowany przez pełnomocnika w osobie adwokata, wnosił o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na jego rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu podnosił, iż przekazanie nieruchomości przez F. O. nie było czynnością bezpłatną, a darowizna stanowiła faktyczną spłatę długów F. O. wobec pozwanego /pismo k. 51-53/.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

F. O. był właścicielem nieruchomości rolnej położonej w miejscowości S., gmina P., oznaczonej w ewidencji gruntów numerami działek: 14, 16, 31, 33, 83/5, 196/2, 293 o łącznej powierzchni 3,83 ha, dla których w Sądzie Rejonowym w

Opocznie prowadzona była księga wieczysta nr (...) oraz nieruchomości rolnej położonej w P., oznaczonej w ewidencji gruntów numerami działek: 580 i 581 o łącznej powierzchni 0,28 ha. Własność powyżej opisanej nieruchomości nabył na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Opocznie z dnia 18 listopada 2013 roku w sprawie sygn. akt I Ns 549/09 o podział majątku wspólnego byłych małżonków, zmienionego postanowieniem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 9 czerwca 2014 roku w sprawie sygn. akt II Ca 104/14. Nadto był właścicielem nieruchomości rolnej położonej w S., gmina P. oznaczonej w ewidencji gruntów numerem działki (...) o powierzchni 0,29 ha, dla której w Sądzie Rejonowym w Opocznie prowadzona jest księga wieczysta nr (...). Nieruchomość tę nabył na podstawie umowy darowizny z dnia 10 października 2005 roku.

Umową darowizny z dnia 13 listopada 2014 roku, sporządzoną przed notariuszem w O. R. R.. A. Nr (...) F. O. darował wyżej opisane nieruchomości J. M. i U. M. do wspólności ustawowej małżeńskiej.

Obecnie wszystkie te nieruchomości objęte są księgą wieczystą nr (...)

/dowód: akt notarialny Rep. A Nr (...) k. 34-38 akt kw PT10/00047342/5/.

Kierownik Agencji i (...) i Modernizacji (...) w W. wydał 4 decyzje ustalające wysokość nienależnie pobranych przez F. O. płatności:

- z dnia 20 maja 2013r. znak OB./ (...) o ustaleniu kwoty nienależnie pobranych płatności bezpośrednich do gruntów rolnych w ramach systemu wsparcia bezpośredniego w wysokości 2.566,89 zł,
- z dnia 20 maja 2013r. znak (...) o ustaleniu kwoty nienależnie pobranych płatności z tytułu wspierania gospodarowania na obszarach górskich oraz obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania w wysokości 912,90 zł,
- z dnia 23 stycznia 2014r. znak OB./ (...) o ustaleniu kwoty nienależnie pobranych płatności bezpośrednich do gruntów rolnych w ramach systemu wsparcia bezpośredniego w wysokości 22.894,20 zł,
- z dnia 23 stycznia 2014r. znak (...) o ustaleniu kwoty nienależnie pobranych płatności z tytułu wspierania gospodarowania na obszarach górskich oraz obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania w wysokości 7.317,52 zł

Na podstawie w/w decyzji administracyjnych wystawiono przeciwko F. O. cztery tytuły wykonawcze:

- z dnia 21 lipca 2014 roku, znak (...),
- z dnia 11 czerwca 2014 roku, znak (...),
- z dnia 12 marca 2014 roku, znak (...),
- z dnia 17 kwietnia 2014 roku, znak (...)

/dowód: decyzje k. 9-27, tytuły wykonawcze k. 28-31/.

Zarządzeniem z dnia 7 grudnia 2020 roku Sąd wezwał na podstawie art. 195 § 1 k.p.c. pełnomocnika powoda do prawidłowego oznaczenia w terminie 14 dni osób niebiorących udziału w sprawie po stronie pozwanej, tj, drugiej osoby obdarowanej, tak by było możliwe jego wezwanie. Jednocześnie Sąd wezwał pełnomocnika do złożenia odpisu pozwu oraz wszelkich pism złożonych w toku postępowania. Zarządzenie powyższe zostało doręczone pełnomocnikowi powoda w dniu 13 grudnia 2020 roku. W określonym terminie pełnomocnik powoda wykonał część zarządzenia, a mianowicie złożył odpis pozwu oraz wszelkich pism składanych w toku rozprawy, nie modyfikował jednak swojego stanowiska w zakresie określenia strony pozwanej.

/dowód: zarządzenie k. 124, dowód doręczenia k. 125, pismo pełnomocnika powoda k. 126/

Na rozprawie w dniu 8 lutego 2022 roku pełnomocnik powoda ustnie do protokołu zmodyfikował żądanie pozwu, rozszerzając je także w stosunku do małżonki pozwanego – U. M..

/dowód: protokół rozprawy k. 178/

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo podlega oddaleniu.

Lektura akt, zwłaszcza aktu notarialnego Rep. A nr (...) wynika, że obdarowani przez F. O. zostali oboje małżonkowie – J. M. i U. M. i przedmiot darowizny wszedł do ich majątku wspólnego.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 17 stycznia 2013 roku sygn. akt III CZP 100/12, małżonkowie są współuczestnikami koniecznymi po stronie pozwanej, jeżeli byli stroną umowy darowizny dokonanej na ich rzecz przez dłużnika i zaskarżonej przez wierzyciela (art. 527 k.c.), a przedmiot darowizny wszedł do ich majątku wspólnego. W uzasadnieniu do uchwały czytamy, iż treść prawnej relacji między wierzycielem i obdarowanymi małżonkami, ukształtowana w wyniku ich działania i dłużnika in fraudem creditoris, uzasadnia współuczestnictwo konieczne obdarowanych małżonków w sprawie wytoczonej na podstawie art. 527 k.c., wierzyciel bowiem uzyskuje jedno roszczenie materialnoprawne przeciwko stronie umowy darowizny (obdarowanym małżonkom) o uznanie darowizny za bezskuteczną wobec niego; ma możliwość skierowania egzekucji do przedmiotu darowizny (art. 532 k.c.), a sytuację strony obdarowanej w toku egzekucji określa art. 533 k.c. Powództwo pauliańskie, skierowane przeciwko obdarowanym (art. 531 § 1 k.c.), może doprowadzić do wydania pozytywnego orzeczenia konstytucyjnego (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2005 r., V CSK 518/04, niepubl.). Ponadto należy ono do kategorii powództw o ukształtowanie prawa lub stosunku prawnego. Przesądza to występowanie po stronie pozwanej obojga obdarowanych małżonków jako współuczestników koniecznych w rozumieniu art. 72 § 2 k.p.c.

Jak wskazuje dalej Sąd Najwyższy w uzasadnieniu w/w uchwały w literaturze i orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że współuczestnictwo konieczne (art. 72 § 2 k.p.c.) stanowi kwalifikowaną postać współuczestnictwa materialnego (art. 72 § 1 pkt 1 k.p.c.), a jego źródłem może być istota spornego stosunku prawnego lub odpowiedni przepis ustawy. Analiza istoty spornego stosunku prawnego, przesądzającego współuczestnictwo konieczne, powinna być dokonywana z punktu widzenia prawa materialnego (zob. np. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2004 r., III CZP 15/04, OSNC 2005, nr 6, poz. 12, postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2003 r., I CK 109/02, OSNC 2004, nr 5, poz. 73 i z dnia 7 lutego 2007 r., III CSK 227/06, OSNC-ZD 2008, nr A, poz. 19.). Należy zatem przyjąć, że W orzecznictwie Sądu Najwyższego i literaturze przyjmuje się, że powództwo na podstawie art. 527 k.c. stanowi właśnie przykład powództwa o ukształtowanie prawa lub stosunku prawnego (np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 1997 r., III CZ 176/97, "Prokuratura i Prawo" 1998, nr 6, poz. 35). – uchwała SN z 17.01.2013 sygn. akt III CZP 100/12, lex nr 1365843.

Zgodnie z treścią art. 195 k.p.c. jeżeli okaże się, że nie występują w charakterze powodów lub pozwanych wszystkie osoby, których łączny udział w sprawie jest konieczny, sąd wezwie stronę powodową, aby oznaczyła w wyznaczonym terminie osoby niebiorące udziału w taki sposób, by ich wezwanie lub zawiadomienie było możliwe, a w razie potrzeby, aby wystąpiła z wnioskiem o ustanowienie kuratora.

Sąd analizując przedmiotową sprawę, dostrzegł, iż obdarowanymi z tytułu umowy, której uznania za bezskuteczną żąda powód, byli małżonkowie J. M. i U. M.. W charakterze pozwanego zaś występował jedynie J. M.. Zatem Sąd, na podstawie art. 195 § 1 k.p.c. zobowiązał powoda do prawidłowego oznaczenia strony pozwanej, jednocześnie Sąd wskazał na treść aktu notarialnego. W terminie zakreślonym przez Sąd powód nie wykonał zobowiązania. Dodać w tym miejscu należy, nie można dać wiary pełnomocnikowi powoda, który twierdzi, że w piśmie wystąpił błąd, a przez złożenie odpisu pozwu i wszelkich pism składanych przez stronę powodową, należy domniemywać, iż jego wolą było wezwanie również U. M. po stronie pozwanej. Sąd nie może domniemywać powyższych okoliczności ani też narzucać stronie powodowej, kogo ma pozwać w danym procesie. Zwłaszcza, że powód reprezentowany jest przez

profesjonalnego pełnomocnika, od którego należy oczekiwać większej staranności. Powód mógł nie mieć wiedzy, że obdarowanymi przez F. O. byli J. i U. małż. M.. Jednak już z chwilą otrzymania odpisu odpowiedzi na pozew w styczniu 2020 roku, do której odpis umowy darowizny był załączony mógł zapoznać się z jej treścią. Na marginesie wypada zaznaczyć, iż treść księgi wieczystej jest jawna i dostępna na stronach internetowych; powód znał numer księgi wieczystej, w której uregulowana jest nieruchomości będąca przedmiotem darowizny, a zatem w każdej chwili z łatwością mógł ustalić osoby obdarowane przez F. O..

Dodatkowo należy jeszcze raz podkreślić, iż Sąd szczegółowo wskazał pełnomocnikowi powoda, w jaki sposób należy określić stronę pozwaną. Termin określony przez Sąd upłynął bezskutecznie. Od 13 grudnia 2021r. (data otrzymania zarządzenia) do dnia rozprawy w dniu 8 lutego 2022 roku powód nie określił prawidłowo strony pozwanej.

A rozszerzenie powództwa na rozprawie w dniu 8 lutego 2022 roku nie wywołuje skutków prawnych, gdyż zgodnie z art. 193 § 2¹ k.p.c. z wyjątkiem spraw o roszczenia alimentacyjne, zmiana powództwa może być dokonana jedynie w piśmie procesowym.

A zatem mając na względzie, iż po stronie powód nie wskazał wszystkich osób, które winny występować po stronie pozwanej, a ich uczestnictwo ma charakter współuczestnictwa koniecznego, Sąd orzekł, jak w punkcie pierwszym wyroku.

Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu stanowił art. 98 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., zgodnie z zasadą, iż strona przegrywająca zobowiązana jest zwrócić przeciwnikowi uzasadnione koszty procesu. Na koszty procesu poniesione przez pozwanego, który wygrał proces, złożyły się: wynagrodzenie pełnomocnika będącego adwokatem w wysokości 3.600,00 złotych (§ 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17,- złotych.

Za zgodność z oryginałem świadczy